

Kirje

27.3.2026

VN/14511/2025

VN/14511/2025-OKM-12

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja lausuu seuraavaa.

Yhdistelmävakuutuksen toteuttamistapa

Vastaako mielestänne hallituksen esityksessä ehdotettu työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen toteuttamistapa työelämän ja monimuotoisesti työllistyvien henkilöiden tarpeisiin?

Kyllä

Yhdistelmävakuutuksen kohderyhmä ja arvio yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiristä

Kommenttinne koskien yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiriä:

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että yhdistelmävakuutuksen laaja henkilöpiiri on tarpeellista taide- ja kulttuurialan toimijoiden kannalta. Luovilla aloilla työskentelevien tulot muodostuvat vaihtelevasti palkkatyöstä, apurahoista ja yrittäjämäisestä toiminnasta, joka vastaa henkilöiden tosiasiallista työskentelytapaa ja mahdollistaa aiemmin katveeseen jääneiden pääsyn ansioturvan piiriin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.okm@gov.fi

Yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuus vakuutetulle

Kommenttinne koskien yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuutta:

Ministeriö pitää yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuutta perusteltuna, mutta huomioi, että vapaaehtoisuuteen liittyy rahoitus pohjaa koskeva riski erityisesti luovien alojen osalta. Koska vakuutukseen hakeutuminen on vapaaehtoista ja osa monimuotoisesti työllistyvistä toimii pienituloisissa ja epäsäännöllisissä toimeentuloasemissa, on olemassa riski, että vakuutettujen joukko jää pienemmäksi kuin arvioitu. Hallituksen esityksen mukaan vapaaehtoisuus tosiasiallisesti kaventaa potentiaalista vakuutettavien joukkoa jo lähtökohtaisesti.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdosta:

Ministeriö pitää tärkeänä, että yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto mahdollistaa eri tulonlähteiden yhteen laskemisen, sillä tämä vastaa taide- ja kulttuurialojen monimuotoista työskentelyä. Myönteisenä nähdään työssäoloehdon tulorajan ja tarkastelujakson yhdenmukaisuus kaikille tulonlähteistä riippumatta. Yhdenvertaiset kriteerit selkeyttävät järjestelmää ja parantavat monimuotoisesti työllistyvien mahdollisuuksia arvioida oman ansioturvasa kertymistä. Yhdenmukainen työssäoloehto vahvistaa myös järjestelmän läpinäkyvyyttä.

Ministeriö kuitenkin arvioi, että työskentelyapurahan poistaminen työssäoloehdon tarkastelujaksoa pidentävien syiden joukosta voi aiheuttaa haasteita niille henkilöille, jotka eivät ota yhdistelmävakuutusta. Hallituksen esityksen mukaan apurahakausi ei jatkossa enää pidennä tarkastelujaksoa, vaan voi kerryttää työssäoloehdot vain, jos apuraha vakuutetaan. Tämän seurauksena apurahakaudet voivat johtaa työssäoloehdon katkeamiseen niillä taiteilijoilla ja freelancereilla, joilla ei ole mahdollisuutta ottaa yhdistelmävakuutusta.

Ansiopäivärahan rahoitus

Kommenttinne ehdotukseen ansiopäivärahan rahoituksesta:

Ministeriö pitää ehdotettua rahoitusmallia lähtökohtaisesti perusteltuna, mutta korostaa, että apurahansaajien ja pienimuotoista yritystoimintaa harjoittavien taiteilijoiden osalta jäsenmaksuihin perustuva rahoitus voi lisätä vakuutettujen taloudellista taakkaa suhteessa heidän tuloihinsa. Hallituksen esityksen mukaan yhdistelmävakuutuksen ansio-osa rahoitetaan siltä osin kuin se perustuu yrittäjätuloon, apurahaan tai perhehoitajan palkkioon täysin työttömyyskassan jäsenmaksuilla, jolloin rahoitus pohjan laajuus riippuu suoraan vakuutukseen liittyvien henkilöiden määrästä. Tällöin jäsenmaksuihin perustuva rahoitus voi muodostua suhteellisesti raskaammaksi niille taiteilijoille, freelancereille ja itsensä työllistäjille, jotka vakuutuksen ottavat. Riskinä ovat muun muassa jäsenmaksujen nousu, rahoitus pohjan epävakaus sekä se, että pienituloiset tekijät jättäytyvät vakuutuksen ulkopuolelle taloudellisista syistä, mikä heikentäisi uudistuksen tavoitteiden toteutumista.

Muut ansiopäivärahan rahoitusta koskevat ehdotukset

Kommenttinne ehdotukseen rahoituksen erillisyydestä:

Ministeriö katsoo rahoituslähteiden eriyttämisen olevan aiheellista läpinäkyvyyden ja riskienhallinnan näkökulmasta. Ministeriö kuitenkin toivoo, ettei erillisuus lisää hallinnollista taakkaa työttömyyskassoille siinä määrin, että yhdistelmävakuutuksen käyttöönotto vaikeutuisi eikä johtaisi siihen, että vakuutuksen järjestäminen muodostuu teknisesti tai taloudellisesti liian raskaaksi kassoille.

Työttömyyskassajaon purkaminen

Kommenttinne työttömyyskassajaon purkamisesta:

Ministeriö pitää työttömyyskassajaon purkamista kannatettavana, sillä nykyinen jako ei vastaa luovien alojen työnkuvien todellisuutta. Mahdollisuus vakuuttaa sekä palkansaaja- että yrittäjätulo samassa kassassa on taiteilijoiden, freelancereiden ja yksinyrittäjien näkökulmasta keskeinen parannus. Kassajärjestelmän avaaminen monimuotoisesti työllistyville on merkittävää siksikin, että uudistuksen myötä poistuu epävarmuus siitä, kuuluuko henkilön hakeutua palkansaaja- vai yrittäjäkassaan.

Taloudelliset vaikutukset

Kommenttinne esityksen taloudellisista vaikutuksista:

Ministeriö katsoo, että esityksen arvioidut kustannukset ovat maltilliset suhteessa saavutettaviin hyötyihin erityisesti niille taiteilijoille ja freelancereille, jotka siirtyvät perusturvalta ansioturvan piiriin. Luovien alojen projektimaisuus voi johtaa erilaisiin työttömyysjaksoihin kuin vakituisessa palkkatyössä, mikä voi vaikuttaa mallin taloudelliseen kestävyYTEEN. Rahoituspohjan vakaus on suhteessa vakuutettujen määrään eikä ole mahdollista ennakoita VM:n laatiman mallinnuksen toteutumista reaali maailmassa.

Kotitalousvaikutukset, muut ihmisvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Kommenttinne esityksen muista ihmisvaikutuksista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista:

Ministeriö arvioi, että esitys vahvistaa yhdenvertaisuutta ja voi pienentää erityisesti luovilla aloilla työskentelevien taloudellista epävarmuutta. Monimuotoinen ja sirpaleinen ansainta on kulttuurialoille tyypillistä, ja nykyjärjestelmässä tietty joukko jää ansioturvan ulkopuolelle. Uudistus voi omalta osaltaan myös tukea luovan työn tekemisen edellytyksiä.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muut kommenttinne esityksestä:

Ministeriö katsoo, että yhdistelmävakuutus parantaa taide- ja kulttuurialalla toimivien henkilöiden työttömyysturvaa, mikäli vakuutusmallin rahoituspohja saadaan pysymään vakaana ja jäsenmaksut tarpeeksi alhaisina. Tulojen yhteen laskeminen mahdollistaa ansioturvan kertymisen tilanteissa, joissa tuloa syntyy epäsäännöllisesti palkasta, palkkioista, työskentelyapurahasta ja pienimuotoisesta yritystoiminnasta. Apurahatyöskentelyn huomioiminen poistaa yhden keskeisimmistä esteistä työttömyysturvaa kertymiselle luovilla aloilla. Uudistus tukee

luovien alojen työn erityisluonnetta ja tarjoaa ratkaisuja tunnistettuihin sosiaaliturvan katveisiin.

Kansliapäällikkö

Heidi Backman

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö

VN/14511/2025-OKM-12

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: